Ч. 271. Львів, Вторник дня 3. (16.) грудня 1902. Річник VI.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Руска справа в польскім осьвітленю.

(Замітки з нагоди брошури »*Z. Milkowski (Jeż). Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej*«. *Lwów 1902*).

(Дальше)

Обговорюючи події польского повстаня 1863. р., наводить Мілковский факт, з виданя Rok 1863 na Rusi, Fr. R. Gawroński-ого, якому з цїлою рішучостю на основі певних інформаций мусимо заперечити. Він впевняє, нібито товариство українсько-руской молодїжи »Громада« пересправляло з Rząd-дом Narodow-им що-до условий, під якими та молодїж іменем Руси взяла би участь в польскім повстаню і що внесла до сего Rząd-у Мемориял з так сьмішними претенсиями і з таким нерозумінєм річи, що Rząd Narodowy не приняв сего. Додає до сего, що та сьвітска руска інтеліґенция, що переговорювала з комісарами Rząd-у Narodow-ого мала лише неясні погляди про літературні придбаня на Україні, мало хто з цих чув про Шевченка і они не виступали нібито з претенсиями до цїлої Руси, а обмежали ся лише на Галичину. Отже длятого ті претенсиї відносили ся після Мілковского і єго жерела Равіти-Ґавроньского до ріжниці календаря і одної галузи аґрарної справи, а були то ось які услівя:

1) Поляки уважають Русь складовою частиною Польщі (услівє: повинні се залишити);

2) Поляки заселюють Русь (услівє: повинні з неї винести ся);

3) Руска шляхта спольщила ся (услівє: повинна приняти східний обряд і діти посилати до руских шкіл).

На тих отже услівях після Мілковского і Равіти-Ґавроньского мала українсько-руска молодїж з Галичини взяти участь в польскім повстаню а відтак на тих основах мала приступити Русь до федерацийного союза з Польщею.

Є се просте баламутство, змішанє і перекрученє фактів. В 1848. році деякі польскі вельможі з руского роду, що скликали були т. зв. »Руский Собор« і заснували »Дневник руский« під редакциєю Івана Василевича, удавали ся до тодїшнього епископа Яхимовича з заявою, що они є Русинами, на що їм владика замітив, що перше повинні би вернути на лоно рускої церкви. Однак в 1863 ім році нїхто таких условий Полякам не ставив, як наведене під 3-им числом.

»Громада«, яку утворила в 60-их роках укр.-руска молодїж у Львові під впливом національного розбудженя на Україні, не лише чула про Шевченка, не лише знала про літературні придбаня на Україні, але она на память виучувала, в численних переписуваних примірниках розповсюджувала твори Шевченка, Куліша, Вовчка і ин. і почала сама плекати літературу на народній основі. (Вечерниці, Мета і ин). Правда, що були між рускою молодїжю такі одиниці, що пішли в ряди польского повстаня (деякі повертали ся від границї), однак се не були члени »Громади«, яка перенята була тодї вже сьвідомостю національної окремішности і самостійности руского народу, а були се сини тих, що вважали себе gente Rutheni, natione Poloni. Як тодї руска молодїж глядїла на польске повстанє, виявило ся найкрасше в сатиричній поемі п. з. »Ucikienierzy«, написаній Остапом Левицким, що брав тодї живу участь в національнім руху українсько-рускої молодїжи.

Отже як богато з так званих історичних виводів в моноґрафіях Равіти-Ґавроньского перед судом історичної критики зовсїм не може остояти ся і належить до круга байок або видумок, так і ся вість подана за ним в брошурі Мілковского не має нїякої дїйсної основи.

(Дальше буде).

Допись.

З Самбора.

Дня 8. с. м. відбули ся збори філії Товариства »Просьвіти« при значній участи селян, міщан і інтеліґенциї місцевої і замісцевої. Перший раз взяли в сїм році участь в зборах селянки з Ваневич, що сьвідчить гарно про розвинену сьвідомість в сїм селї, про діяльність читальнї і місцевого пароха.

Села, в котрих сьвященик працює щиро над народом, доставили значного числа членів, а бажати б лишень треба, аби праця та огорнула цїлий повіт. Збори були оживлені, тож кілька годин живих нарад проминуло як одна хвилька.

Як кождого року так і сего відбулась відправа в місцевій церкві, почім зібрали ся члени в читальнї »Просьвіти«. Збори відкрив голова філії о. Гординьский, парох з Кульчиць, а провід обняв п. Добряньский, радник окружного суду, головний же Видїл заступав др. Стахура.

По звичайних справозданях секретаря та скарбника, удїленю абсолюториї та деяких поясненях заняли присутних дві справи, а іменно будова власного дому в Самборі і виклад п. Новаковского.

Вже від ряду лїт порушувано на зборах філії справу здвигненя народного дому в Самборі. Справа ся пекуча і актуальна, коли не сходить з порядку дневного. В тій цїли збирала філія складки, але ся дорога оказала ся непрактична, кошти висилки книжочок були значні, а приходи малі. В сей спосіб змогла філія зібрати заледво 300 К.

Видїл філії радив рівнож над акциєю удїлів, котрих треба би кілька сот, над справою безпроцентових дрібних позичок і т. д.

По основній дебатї поручено нововибраному Видїлови заняти ся сею справою енерґічно, ужити всїх способів, аби зреалїзувати сю гадку.

Друга справа се чисто економічний реферат п. Новаковского о парцеляциї ґрунтів. Референт представив ріжні типи господарства, як в Росиї, Німеччинї, Франциї і Америцї, а відтак представив справу малих господарств в Галичинї, та порушувану тепер загально справу парцеляциї.

Над рефератом сим вивязала ся оживлена дискусия, що заняла тілько часу, що другий реферат о. Гординьского мусїв відпасти.

Наступив вибір нового Видїлу, котрий по уконституованю так представляє ся: Предсїдателем полишив ся дальше о. Гординьский, заступником п. Т. Біленький, секретарем п. Мацюрак, скарбником п. Духович, а контрольором п. Ф. Колесса.

Окружник ц. к. краєвої ради шкільної.

Ц. к. краєва рада шкільна видала до всїх ц. к. дирекций шкіл середних і семинарий учительских слїдуючий окружник:

В послїдних часах проявили ся на жаль в деяких заведенях події як ось пристрасне, майже дишаче ненавистю виступленє молодїжи одної з народностий край наш замешкуючих, против другої. Було то доказом невчасного, шкідливого а з цїлями вихованя просто суперечного розполїтикованя молодежи, а збори учительскі не заняли супротив того прояву досить рішучого становища і легковажили инколи надто карідостойні вибрики.

Такі прояви трівожать і журбою наповняють всїх горожан люблячих справдї рідний край а краєва Рада шкільна, стояча на сторожи успішного розвою школи згідного з єї задачею і характером, мусить рішучо виступити против розяруваня вщіплюваного в молоді уми.

Рада шкільна краєва хоче і бажає, щоби вихованє молодежи обох народностий було оперте на народних основах, щоби плекано честь для народної минувшости, щоби молодїж полюбила свою мову, свою літературу і віддавала честь великим мужам свого народу — але не може допустити до того, щоби вихованє то вироджувало ся в нехтованє або ненависть до якої небудь а вже найменше до тої народности, з котрою сполучає істория та спільне пожитє.

Краєва Рада шкільна бажає як-раз, щоби молодїж шкільна, люблячи горячо свій нарід, а набираючись правдивого образованя, ублагородняла свій спосіб мисленя, розширяла свій овид духовий, шанувала цивілїзацийні заслуги всїх народів, а за то позбувала ся тїсних упереджень і не давала до себе приступу підшептам, що ведуть до зарозумілої виключности і пересадної гордости народної культури і до одичілости. До тої великої цїли повинні стреміти в своїй виховуючій роботї всї учителї; найпросторнїйше поле дїланя побіч управителїв шкіл середних, мають однак отцї катехити і учителї історії всесьвітної, історії рідного краю, рідної мови і літератури. Они мають найбільшу нагоду впливати на чувство і уяву а проникнуті духом згоди і любови, можуть впливати помиряючо можуть успокоювати розбурхані пристрасти в молодих душах та відводити учеників від шкідливих і ненависних провин. Особливо же учителї рідної мови мають до того широке поле як в устній науцї, так також при задаваню і відчитуваню письменних задач, в котрих ученики дають часто волю своїй уяві і своїм чувствам; тому то треба уникати тематів, котрі могли би піддержувати похопність молодежи до полїтичних виступів, а на случай коли би они мимо того появили ся, виказати їх невідповідність і заборонити їх рішучо.

Але найважнїйшою піддержкою стремленя до згоди і доброго порозуміня буде власний примір у відносинах урядових і товариских, особли-

во же в поступованю з молодежию без згляду на єї походженє, буде мудре а щире слово остороги і поученє супротив учеників, вижидаючих від них ради і помочи.

За приміром своїх вихователїв молодїж скоро перестане дїлити ся на ворожі табори і споглядали на себе неохотно, буде як давнїйше а як то на щастє ще й тепер дїє ся в заведенях ненавіщених народною колотнечею — лучитись у спільних мольбах, в спільних трудах і забавах, заведеня, що ріжнять ся язиком викладовим, не будуть замикати ся в тїснім крузї упереджень і не будуть вирабляти в серцях молодїжи ненависти і огірченя, а шкідливий роздор, дасть Господ, промине, не наробивши дїймаючої, тревалої шкоди.

Краєва Рада шкільна взиває усильно всїх настоятелїв шкіл і всїх учителїв до згідного і витревалого спільного дїланя в тій цїли, а заразом перестерігає, що буде мусїла дуже рішучо виступити против кождого змаганя, котре замість мирити і єднати, хотїло би розєдинювати і розярювати молоді серця і уми.

Ц. к. Намісник
Пінїньский.

З польскої праси.

(*Американьска квестия; страйк аптикарів; обіжник краєвої ради шкільної; польска напасть; „Не пора“*).

В справі поданої нами статї »Amerykи« про місию п. Стапіньского одержуємо кілька уваг від одного з наших приклонників, знаменитого знатока американьских справ:

Піднести треба виразно, що се лише виїмковий голос ґазети »Amerykа« (се тижневник ультра-поступовий —социялїстичний), — однак майже всї прочі величезні дневники польскі в півн. Америцї дуже прихильно і згідно з інтенциями Стапіньского піймають справу скольонїзованя Галицкої Руси Мазурами з Америки! — Нехай отже наша суспільність не гадає, що се маловажна справа і нехай знає, що єї попирають всї Поляки так в Галичинї, як і в Америцї і нехай буде приготована на приплив тих американьских Поляків. — Супроти того тимбільше показує ся нерозумною і убійчою всяка переселенча еміґрация руских селян. — Мазур нїякий не переселяє ся анї в Канаду анї Арґентину анї Парану чи деінде. Він їде лише за зарібком, привозить гроші і купує ґрунт в Галичинї. А ось з північної Америки ті робітники Мазури за американьскі доляри будуть тепер кольонїзувати Русь. Русини повинні також завязати відповідну інституцию для орґанїзациї зарібків для наших селян (аж — до північної Америки при помочи того комітету також при »Свободї« в Олїфантї, Русинів в Новім Йорку і т. д.) і старати ся, щоби поодинокі селяни (без родини) виїздили на зарібки і відти привозили гроші до дому. — Треба нам станути на тім беззглядним стан вещи, і такий погляд загально серед інтелїґенциї і народу ширити, що всякий случай, де хлоп продає ґрунт і їде з родиною з краю, є просто злочином народним і кождий такий случай пятнувати яко злочин.

В справі страйку аптикарів станула цїла польска праса з похвали гідною згодою по стороні страйкуючих провізорів. Підносять грозу небезпечности, яка вийшла з того, що до аптик постягали тепер людий нефахових, або вийшовших з фаху. Замість лїкарства можна дістати Бог зна якої мікстури. Виводять, що в упорядкованій державі не повинно прийти до такої евентуальности, а сему можна запобічи лише через удержавленє аптик. Тай і лїки стали би тодї дешевші — се прецїнь скандал, що поміч для хорої терплячої людскости, лїки є як-раз найдорозші, в пятеро і в десятеро понад свою дїйсну вартість. Вкінци не мають досить слів похвали та одушевленя про »однодушність та поважне поведенє« провізорів цїлої Галичини, які приступивши до страйку, що дня збирають ся на спільні наради в реставрациї Француского готелю і в кришталовій каварнї. Мой, мой! І анї слова про »здрожнон аґітацию« та про мілїонові страти, які понесе суспільність на житю недужих задля сего страйку, про невдячність, підступ, гайдамацтво тих провізорів, які без попередного виповідженя, на даний пароль, всї до одного, о 12. год. в полудни, станули як один муж до страйку? А якжеж то ся сама праса, ще недавно говорила про страйк хлїборобів! Правда, що селяньскі страйкарі не обідали в готелю, анї не штуркали в білярд в каварни і не брали пенсиї 80 до 100 зр. місячно — та всеж таки може і для них повинні були мати керманичі польскої опінїї троха милосердя і справедливости...

Обіжник краєвої ради шкільної подав Słow-y polsk ому притоку до вступної статї, яка своєю підлотою перевисшає навіть найординарнїйші брехнї Dziennik-a polsk-ого на рахунок Русинів. Між иншим каже статя: Хотяй в сїм обіжнику не покликано ся на жадні конкретні факти і удержано єго від початку до кінця в тонї короткого реферату педаґоґічного, пригадуючого лише учительству загальні засади, то не підлягає сумнївови, що вістре обіжника звертає ся передовсїм проти сих фактів розпущеного поведеня рускої молодїжи в школї (справа д-ра М. Янїка в Перемишли) і поза школою (провокованє польскої молодїжи на львівскім цвинтари в задушний день). Показало ся, що так дуже в відношеню до Русинів терпелива (?!) і вирозуміла (?) шкільна рада, не могучи вже толєрувати сего, що дїє ся в руских заведенях, рішила врештї, хотяй би в формі дуже лагідній, пригадати управі тих заведень потребу опамятаня і поскромленя розгуканої (!) рускої молодїжи До припущеня, що обіжник звертає ся в першім рядї против Русинів, маємо підставу також в тім, що до відомости польскої праси не дійшли жадні факти, які вказували би на таке поведенє учителїв Поляків, яке підбурювало би польску молодїж проти рускої, підчас коли знаємо добре (?), що майже кождий учитель Русин в польскій ґімназиї (а є їх сила), уважає себе там амбасадором рускої народности, що при всякій нагодї створює в польских заведенях »руску квестию« і що лише високому тактови польского учительства належить приписати (!), що ся квестия в польских школах не прибирає надто острої цїхи. Польске учительство відзначує ся дуже далеко ідучою терпеливостию (?), вирозумілостию (?) і уляглостию (?) навіть там, де інспектором ґімназиї є Русин (!), якого безсторонність урядова в відношеню до учителїв Поляків є що найменше сумнївою (!!).

Як бачимо, Słowo накидає ся вже не лише на руских учеників, але і на учителїв, ба і на інспектора, — лише з тої одної і єдиної причини, що они... Русини. Вшехпольский орґан хоче виробити на галицкім ґрунтї якесь руске джето, яке виключувало би Русинів від всякого впливового становиска та стручувало їх у челюсти зависимости та поневоленя від всевластної польскої гакати.

Вже то польска аґресивність і напасливість доходить до зенїту! Коли польска шкільна молодїж бере участь у всяких торжествах та демонстрациях, то се лише розбуджуванє народового духа, а нехайже рускі ґімназиялїсти устроять бодай вечерок Шевченка, то зараз повитягають уривки з »Гайдамаків«, »Марії« та инші припадкові фраґменти, щоби сьвітогляд великого поета осьвітлити тенденцийно, представити фальшиво і кликнути: Ось, кого почитає руська молодїж, на кім образує ся і чого по нїй можна надїяти ся! Але коли раз Франко захотїв в сей спосіб коментувати Міцкевича, посипав ся на него град проклонів, лайки, осудженя. Приложіть же тепер ту міру до себе самих, коли хулите памяти Шевченка! — Коли польска шкільна молодїж сьпіває під статуями Кілїньских, та вже в людових школах висьпівує краковяки про Косцюшка, то се »плеканє чести для народової минувшини і великих мужів свого народу«, — а нехай би руска шкільна молодїж поважила ся сьвяткувати память Богдана Хмельницкого, — який був прецїнь руско-українським Косцюшком: будителем і провідником широких мас против паньского гнету та подвижником народної самостійности України — то се назвали би будженєм гайдамацких інстинктів, плеканєм клясової і національної ненависти і накинули би ся на сю молодїж, як стадо голодних вовків! Так оно було і з тими Задушками. Руско-українська молодїж вже від 1896. року сьпівала рікрічно на могилах заслужених руских мужів похоронні і патріотичні пісні. Сего року польскі ґімназиясти і реалїсти напали на Русинів з окликами Pereat Ukraina! Precz z Rusinami!, обкидали їх камінями та понищили одїж горіючими смолоскипами. А відтак ще через три дни польска молодїж збирала ся на личаківскім кладбищи задля демонстраций, а всї польскі дневники були заповнені описами, який то був напнятий настрій межи ними, що кождий аж дрожав і стискав в руках то грубу палицю то боксер то иншу яку зброю, виглядаючи, чи не появить ся який... гурток Русинів... І от характеристичний факт, що хотяй по всїх польских ґімназиях директори обіжниками поперед заказували сьпівати підчас Задушок на цвинтари, а в рускій ґімназиї такого обіжника не було, — задля задушних днїв в польских ґімназиях не було навіть жадного доходженя, а в рускій ґімназиї дир. Харкевич не лише бачив себе спонуканим зробити з сего квестию, але ще і покарати дуже строго кількох учеників!

І задля чогож то прийшло до отвертої вражди навіть між наймолодшим поколїнєм обох народів, що навіть не пошановано сьвятість місця і настрій хвилї? Сьпіви бували і минулими роками, але сего року руска молодїж заінтонувала гимн — »Не пора«! Отсе цїла провина нашої молодїжи, що тою арією роздратувала Поляків, що тими словами їх »визивала!« З сеї пісни зробили польскі шовінїсти якесь „Hetzlied«, а прецїнь она нїчого иншого не підносить, як давний клич польский: »рувні з рувними, вольні з вольними!« Ми переконані, що всї ті репетуючі шовінїсти против сеї гарної і поважної пісни, зовсїм єї не знають, а навіть і руска публика по більшій части знає лише одну або дві перші зворотки Франкового гимну. Тому на доказ, що і дальше нема там тих страховин, якою польска праса страхає свою суспільність, наведемо єго в цїлости:

Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить!
Довершилась України кривда стара —
Нам пора для України жить.

Не пора, не пора, не пора
За невигласків лить свою кров,
І любити царя, що наш люд обдира, —
Для України наша любов!

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор!
Най пропаде незгоди проклята мара!
Під України єднаймось прапор!

Бо пора се велика єсть:
У завзятій, важкій боротьбі
Ми поляжем, щоб волю і щастє і честь
Рідний краю, здобути тобі!

Новинки.

— **Календар**. Ві вторник: руско-кат. Софонїя; рим.-кат. Аделяйди. — В середу: руско-кат. Варвари, Йоана Дам.; рим.-кат. Лазаря.

З Богородчан. Скликане на день 16. н. ст. грудня віче відкладає ся на вторник дня 23 н. ст. грудня о 11. год. рано в сали повітової ради в Богородчанах з тої причини, що ц. к. староство зажадало поданя змісту рефератів так пізно, що годї було їх так скоро дістати від референтів замісцевих та предложити староству на 48 год. перед вічем. Инші рускі часописи просить ся о повторенє сеї оповістки. — За скликуючий комітет: *О. В. Паук.*

— **Хлїборобский страйк перед судом**. В страйковім процесї, який відбував ся в Тернополи, оголошено вже вирок Наради трибуналу тревали $3^1/_2$ дня. З 232 обжалованих засуджено 190-ох за злочин публичного насильства від 1 до 5 місяцїв тяжкої вязницї, одного за переступ з §. 3. коал. зак., а 5-ох за проступок з §. 283 і 284 від 10 днїв до 3 тижнїв. Прочих с. є. 35-ох (між ними женщини і дїти) увільнено. Розправу проти одного з обжалованих відрочено і акти передано повіт. судови. Оборонцї зголосили зажаленє неважности задля високого виміру кари всїх засуджених.

— **З Тернополя**. В четвер дня 18. с. м. устроює філїя Руского Тов-а педаґоґ. в комнатах »Рускої Бесїди“ в Тернополи Сьв.-Николаїв-

скі вечерниці для дітий. В проґраму входять: 1) Представлене комедиї »Покарана лож«. 2) Поява св. Николая і роздача дарів. 3) Товариські забави. Початок о 7. год. вечером. — Вступ для дорослих 50 сот., для дітий 20 сот.

Виділ.

— **З львівского »Сокола«.** На засіданю Старшини дня 10. с. м. вибрано справником Дениса Кучику, скарбником Івана Сполітакевича, господарем Володимира Шухевича технїка, а заст. справника Северина Лещія.

— **Земля на продаж.** В Хоросници коло Мостиск, зелїзнича стация і почта в місци, має двірский обшар на продаж 40 морґів ґрунту, доброго під управу жита, гороху і ин. Хто мав би намір старати ся о купно, нехай вистерігає ся місцевих жидів, що відраджують, бо самі раді набути землю за безцїн, а інтересованим уділить всяких інформаций о. Йосиф Крушиньский, парох в Селисках, п. Хоросниця.

— **Нову читальню „Просьвіти“** отворено дня 7. с. м. в Тишовници, стрийского пов., заходом господаря Гр. Садового.

— **Аптикарский страйк.** Вчера рано зібрали ся страйкуючі львівскі фармацевти на звичайну нараду. Між иншим сконстатовано, що урядовий спис страйкуючих фармацевтів є неточний, бо виказує лише 231 осіб. Тимчасом страйкує 252 фармацевтів а між ними є такі, що в остатних часах не займали посад в аптиках, однак солїдаризують ся зі страйкуючими і не приняли працї в аптиках на час страйку.

Переговори страйкового комітету з протомедиком д-ром Меруновичем не довели до успішної розвязки страйку.

— **Віче технїків** в справі релеґованя студента львівскої політехніки Мих. Луговского відбуло ся в суботу вечером і приняло довгий ряд резолюций. І. і II. резолюция відносить ся до проф. Відта, що за его старанєм проґнано акад. Луговского. III резолюция дотичить всїх професорів політехніки. IV стремить до поладнаня згідних відносин між студентами а професорами, а V резолюция накладає на всїх студентів львівскої політехніки місячний податок в квотї 10 сот. на запомоговий фонд для релеґованих технїків. На початку віча був присутний ректор політехніки дв. Фідлєр і виголосив до зібраних промову, в якій взивав їх до розважного веденя справи.

— **З Коломиї.** Міска рада іменувала: Еразма Чеховича управителем 6-кл. муж. школи ім. Пірамовича, Андрія Глушкевича управителем 4-кл. муж. школи ім. Карпіньского, Ілярия Олексина стар. учит. а Бол. Качоровского мол. уч. 4-кл. нар. школи ім. Коперника, Як. Кендзерского мол. учит. в 6-кл. муж. школї на Кутскім передмістю, Кар. Тайхмана тимч. мол. учителем на Надвірняньскім передмістю, Андрія Научука управ. 1 кл. школи ім. св. Николая, Марию Рихлїкову управ. а Анну Міткевичеву ст. учит. 6 кл. шк. ім. Пірамович, Йос. Бурґарда ст. учит. 4-кл. шк. ім. Карпіньского, Софію Невядомску управ. 4-кл. жін. шк. ім. Сєнкевича, Мар. Красуцку ст. учит. 4 кл. жін. школи, Софію Морельовску ст. учит. 4-кл. жін. шк. ім. Ядвіґи, а Ант. Лучиньску мол. учит. 4 кл. жін. шк. ім. Гофманової.

— **Вісти з Буковини.** Заходом тов-а укр. студентів »Січ« в Чернівцях будуть відбувати ся що недїлї популярно наукові відчити для міщан получені з в кально деклямацийними продукциями. Відчити будуть відбувати ся в салї »Нар. Дому« від 3. до 5. год. пополудни.

Надзв. заг. збори черн вецкого »Бояна« будуть дня 20. с. м. о 7. год. веч. в »Нар. Домі«.

Сьвято-Николаївскі вечерницї відбудуть ся в Чернівцях дня 18. с. м. о 6. год. вечером в »Нар. Домі«.

— **Ювилей Тересияньскої Академії.** »Дневник військових розпоряджень оголошує відручне письмо цїсаря з нагоди 150-лїтних роковин істнованя технїчної академії військової Тересияньскої у Відни. З нагоди ювилею мінїстер війни зарядив, що ученики сеї академії мають уживати титулу »військовий академик«, а академики найвисших курсів одержуть золотий пасок на рамени. Поза заведенєм позволено академикам носити шаблю з куплею і портоне, які носять кадети заступники офіцирів.

— **Бунт в російскій семинариї.** З Петербурга доносять до »Berl. Tagblatt-у«: Питомцї духовної семинариї в Одесї перед кількома днями піднесли бунт задля лихої поживи та побили ректора семинариї і кількох учителїв. Полїция привернула порядок і арештувала провідників бунту. В сих днях виклади в семинариї почали ся знова.

— **Гра в карти і піяньство.** В Куличкові, сокальского пов., жандарм спіймав в корчмі 4 господарів при грі в ферблї з арендарем Соблем. Справа прийде перед суд і повинна покінчити ся строгим покаранєм жида Собля, що не лише обігравав мужиків, але також держав коршму отворену поза дозволені години і тим причиняв ся до ширеня піяньства.

— **Отроєнє підчас Служби Божої.** В громадї Файстріц в Країнї стала ся така страшна подія: Коли тамошний лат. парох, 59-лїтний о. Венцель Стрнад, правив Службу Божу і напив ся з чаші вина, упав нараз майже неживий коло престола. Люди, що були під ту пору в церкві, кинулись ратувати нещасливого і ледви по півтора години удало ся его привести знова до житя. Показало ся опісля, що вино, котрого той сьвященик уживав до Служби Божої, було затроєне одною із найсильнїйших отруй, циянкалїм, і що тої отруї всипав хтось до вина, щоби о. Стрнада позбавити житя. Та не лиш вино в чаші, але все вино, що той сьвященик мав ще дома, а котре було призначене до церковного ужитку, було затроєне тою самою отруєю.

— **Ориґінальна льотерия.** Ріжні річи пускають на льотерию, але про таку льотерию, де можна виграти собі посажну жінку, ще не було чути. Аж в Медіоланї видумали таку штуку і вже продають льоси на льотерию, якої виграні становлять панни в числї 83. Льос коштує 10 лїрів. Панни мають мати по 18 до 24 лїт, і мають бути дуже гарні. Всї они беруть участь в конкурсї краси, що его урядив заряд згаданої льотериї. Але панна без приданого в нинїшних часах не має атракцийної сили, тому заряд льотериї призначив для кождої з 83 ох паннів гарне приданє від одного мілїона до 50.000 франків, розуміє ся, не з своєї кишенї, але з доходів льотериї. Найкрасша дївчина одержить найбільшу нагороду в приданїм. Між молодїжию обох полів в цїлій північній Італії — як звідтам доносять — настало велике заінтересованє. Хлопцї прямо рвуть ся над закупном льосів, а дївчата раді, що не лише віддадуть ся, але ще дістануть приданє і титул патентованої краси.

— **Жіночий банк.** В Новім Йорку стане небавом заснований банк з капіталом 5 мілїонів долярів, а президенткою банку буде п. Сара Дік, теперішна касиєрка народного банку в Гемлїнґтон. Всї посади в новім банку обіймуть виключно женщини, а мущини будуть могли лише складати в банку свої капітали.

— **Померли:** У Львові Теодор Ґізовский, чиновник тов-а вз. пом. прив. урядників, в 42. р. житя; в Парижи Олекс. Бертранд, археольоґ, в 82. р. житя; в Самборі Карло Неґруш, інжінер, в 66. р. житя; в Небилцю кс. Ян Мончиньский, лат. парох, в 72. р. житя.

— Родимцї! Памятайте на бурсу Руского Товариства педаґоґічного у Львові!

Наука, штука, лїтература.

Концерт **„Льв. Фільгармонії“** з 11. грудня приніс нам яко новість Ів. Брамса »Серенаду«, симфоніїчну композицию о ширших розмірах. Ів. Брамс належить до »школи« Роберта Шумана, що стоїть по серединї між Мендельсонїстами а Ваґнерияннами, або між новітними клясиками а новітними романтиками. До сеї школи належать Барґієль, Альб. Дітріх, Роб. Франц, Йос. Йоахім, Ернст Навман, Фолькман і др. Але Ів. Брамс займає в тій плеядї одно з перших місць, а »Серенада« не зробила на разї великого враженя, раз тому, що Брамс не належить до знаменитших інструментаторів, а крім того повкладав він в сю композицию богато ніжних нюансів, що вимагають дуже докладного єї вистудіованя. Орхестра не мала мабуть достатного часу до того. На концертї з 13. грудня виступив піяніст Моріц Розенталь, родом Львовянин, що нажив собі вже славу артиста в своїм турне по Европі. Розенталь відзначає ся дуже викінченою технїкою і ніжною мельодикою. Концерт Шопена (E-moll) вийшов з під его рук артистично і міг вповні вдоволити і тих, що одушевляють ся лише Падеревским. В »колисанку« Шопена вложив п. Розенталь богато ніжности, а в Ліста »Тарантелю« богато бравури. Шкода лише, що надпрограмовий вальс Шопена (As-dur) виконав в шаленім темпі — з залюбки своєї до технїчної бравури, що не всюди ходить в парі з музикою яко музикою. В концертї з 14. грудня взяла участь панї Марек-Онишкевичева яко кольоратурова сьпівачка par excellence. Концертантка подобала ся в арії з Мозарта опери »Il re pastore«, котру віддала з клясичним спокоєм, а »Варияциї« Проха виконала навіть знаменито. Слабшою однак була артистка в виконаню лїричних пісень, в котрі вложила дуже мало чувства. Взагалї кольоратурові сьпівачки не повинні брати в свій репертуар пісень лїричних. Кольоратура нищить свобідну емісию голосу людского і відбирає єму всю теплоту. *Н. В.*

— **Репертуар Львівскої Фільгармонії.** Ві вторник, з причин виїзду орхестри »Фільгармонії« до Кракова, концерту нема.

В четвер, 18. грудня »концерт композиторский« Генриха Мельцера, пяніста, при співучасти Октавії Роєківної сьпівачки.

В суботу, дня 20. грудня »великий концерт фільгармонїйний« при співучасти Маруши Челяньскої, арт. опери і Ангели Геллерівної, скрипкарки.

В недїлю, дня 21. грудня »концерт популярний«.

— **Молода Україна, ч. 5.** за падолист 1902. Зміст: *Микола Ганкевич*: Етика і політика. — *П. Лавров*: Цїна поступу. — *С. Людкевич*: Про композициї до поезий Шевченка. — *Ст. Ч.*: Мария Конопніцка. — Справа т. зв. »сецесийного« фонду. — Допись з українськоі ґімназиї у Львові. — Бібліоґрафія. — В фейлєтонї: *Максим Горкий*: Стара Ізерґіль. — *Леся Українка* Гострим полиском... — Гряде пора...

— **Ілюстровані переписні листки.** Накладом друкарнї М. Білоуса в Коломиї вийшла серия (12) переписних листків з ілюстрациями до Різдва Христового та з відповідними цитатами колядь, поперекручуваними на лад »паламарщини«. Ілюстрациї могли би також бути старанїйше виконані.

Телеґрами.

Відень, 15. грудня. Др. Кербер був вчера на авдиенциї у цїсаря і зложив звіт з засїданя ради мінїстрів, яка відбула ся в суботу.

Відрочене державної ради буде в четвер. Ческий (а імовірно і галицкий) сойм збере ся дня 29. с. м. на кількадневі наради.

Президент угорского кабінету, Сель, представив монархови політичну ситуацию на Угорщинї.

Опісля відбула ся у цїсаря спільна конференция обох премієрів в справі австро-угорско-угоди і торговельних договорів.

Відень, 15. грудня. Wiener Ztg. оголосить цїсарский патент, яким скликує ся галицкий сойм на день 29. грудня с. р.

Карльсбад, 15. грудня. Відбули ся тут збори Всенїмців під проводом Шенерера і ухвалили різкий протест против проєкту ческо-нїмецких угодових пересправ.

Берлин, 15. грудня. Нїмецкий парлямент ухвалив в суботу (в ночи о 2. год.) цїлу тарифу цлову в третім читаню.

Вешинґтон, 15. грудня. Президент Рузвельт і державний секретар Гай відбули конференцию в справі війни Венецуелї з Анґлїєю і Нїмеччиною і згодили ся, що Сполучені Держави не мають причини мішати ся до сеї війни, хиба що стали би ся які непредвиджені події.

Порт оф Спен (Венецуеля), 15. грудня. Всї венецуельскі кораблї забрали Анґлїйцї і обсадили їх своїм військом.

Кольонія, 15. грудня. Поспішний поїзд, яким їхала сестра нїмецкого цїсаря, кн. Вікторія, вискочив зі шин на стациї Нїдер Гаймбах. Подорожним нїчого злого не стало ся. Загально думають, що се був замах на житє княгинї.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— **»Руска міщаньска Каса« в Станиславові.** На основі статутів з 18/IX 1902. зареєстрованих ц. к. судом окружним, яко торговельним в Станиславові дня 25/X 1902. до ч. 252/2 II 1906., завязало ся в Станиславові товариство кредитове »Руска міщаньска Каса“ на уділах 20-коронових. Директорами товариства є пп.: Теодор Чернявский, Іван Стефанишин і Евген Якубович, а предсїдателем Надзираючої Ради є п. др. Володимир Янович. — Товариство розпочало з днем 10. грудня 1902. свою дїяльність, і принимає вкладки щадничі і уділяє позичок кождого дня з виїмком недїль і руских сьвят в льокали »Рускої Хати“ ул. Собіского ч. 28. від год. 5—7. вечером.

Станиславівска суспільність повинна численним приступованєм в члени поперти нове товариство кредитове тим більше, що оно має за цїль нести поміч головно міщанам, котрі доси з дуже малими виїмками ґрупують ся коло жидівских і польских банків і своїм грошем спомагають наших ворогів.

— Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові оповіщує:

Тарифи особові і пакункові. З причини заведеного податку від перевозу осіб, увійдуть в житє з днем 1. січня 1903 слїдуючі нові тарифи. — 1) Тарифа часть II. Тарифи і постанови тарифові для перевозу осіб, пакунків, посилок експресових і псів в руху льокальнім ц. к. австр. зелїзн. держ. — 2) Тарифа часть II. Тарифи і постанови тарифові для перевозу осіб, пакунків, посилок експресових і псів на зелїзницях льокальних позістаючих в зарядї держ., на котрих тарифа, часть II сїть східна, для руху льокального ц. к. австр. зелїзниць держ. не має приміненя. — 3) Австро-угорско-російский союз зелїзничий. — Тарифа для перевозу осіб і пакунків поміж австро-угорскими і російскими стациями, обовязуюча від 1. січня 1903. н. ст. — 4) Австро угорский рух особовий. — Зшитка IV. — Тарифа для безпосередного руху особового поміж стациями ц. к. австр. зелїзниць держ. і ц. к. уприв. зелїзницї північної цїсаря Фердинанда з одного, а стациями корол. угорских зелїзниць держ. і угорскими стациями ц. к. упр. зелїзницї Кошицько-богумильскої з другого боку через Керешмезо, Лавочне, Мезо-Ляборч, Орлів, Звардонь і Ферінґ. З запровадженєм тих нових тариф зносить ся рівночасно такі самі тарифи, а то до точки 1) з дня 1. жовтня 1900, до 2) з дня 1. січня 1898, до 3) з дня 1. жовтня н. ст. 1898, до 4) з дня 1. серпня 1900 враз зі всїми додатками. — Нові тарифи можна набути у дотичних зарядів зелїзничих почавши від 15. грудня 1902.

З днем 1. січня 1903 зносить ся єще отсї тарифи враз зі всїми додатками. — 1) Ц. к. австрийскі зелїзницї держ. — Ц. к. упр. зелїзниця північна цїсаря Фердинанда. — Тарифа з 1. вересня 1897 для безпосередного перевозу осіб поміж стациями ц. к. упр. зелїзницї північної цїсаря Фердинарда з одного, а стациями ц. к. австр. зелїзниць держ. і зелїзниць льокальних позістаючих в зарядї державнім з другого боку, дальше поміж галицкими стациями ц. к. упр. зелїзницї північної цїсаря Фердинанда через шлях ц. к. зелїзниць держ. Підгірє-Бонарка-Кальвария. — 2) Рух особовий поміж Німеччиною Австро-Угорщиною і Румунїєю, через Одерберґ, Дзедзїц, Осьвєнцїм, Мисловичі і Опаву. — Тарифа з дня 1. марця 1900 для перевозу осіб і пакунків поміж нїмецкими стациями з одного, а стациями австрийскими, угорскими, румуньскими, як також Константинополем, Анконою і Венециєю з другого боку через Одерберґ, Дзедзїц, Осьвєнцїм, Мисловичі і Опаву. — 3) Австрийско-румуньский рух особовий. — Тарифа і виказ удїлів з дня 1. жовтня 1900 за перевіз осіб і пакунків поміж стациями упр. австро-угорского Товариства зелїзниць держ., ц. к. упр. зелїзницї північної цїсаря Фердинанда і ц. к. австр. зелїзниць держ. з одного, а стациями зелїзниць румуньских з другого боку через Іцкани. — 4) Галицко ческий рух особовий. — Тарифа часть II і виказ удїлів з 1. марця 1899 для безпосередного перевозу осіб поміж стациями Еґер, Франценсбад, Карльсбад, Прага і Теплїц з одного, а стациями ц. к. упр. зелїзницї північної цїсаря Фердинанда і ц. к. австр. зелїзниць державних з другого боку через Прагу, Б. Трібав, Оломунець, Єґерсдорф, Прерав і Краків.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна

Найславнїйша проґрама!

від 1. до 16. грудня 1902.

При співучасти військової музики 30. п. п.

1) **Увертура**. Реклямоґраф. 2) **Gizela Konrady**, тирольска сьпівачка. 3) **Ernesto Felden**, блискавичний трансформатор. 4) **Hohenfels**, польска сьпівачка. 5) **George Jackson**, мурин-ексцентрик. 6) **Дружина Олєксандров**, українскі сьпіваки і танцюристи. 7) **Орхестра**. 8) **Арабска дружина Hadji Mohamed**. 9. **La belle et Celebre Heliosa Titcomb**, зі своїм »тансером Стефаном Moscagno«, полудневo-американьска сьпівачка і тансерка. 10) **Григорий Hartman**, ілюзіоніст. 11) **Американьский біоскоп**, Алї Баба і 40 опришків. 12) **Марш**.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатиньский.

Перли щ тки та вигадки

віршом і прозою

Сей справдїшний калейдоскоп віршів та добірних дотепів стане пригідною розривкою, особливо в подорожи, в почекальнях та взагалї в хвилях нудьги, коли щирий сьміх скорочує нам час і скріпляє духову силу.

Набути можна в Ставропигійскій книгарни.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Днїстер

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Фонди »Днїстра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий	386.402 кор. 83 сот.	разом	
Резерва премї	205.227 „ — „	645.383 кор. 59 сот.	
Резерва специяльна	6.000 „ — „		
Фонд емеритальний	47.753 „ 76 „		

»Днїстер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Днїстер«** Всч. Духовеньству і всїм вірним.

Оплата премії в »Днїстрі« є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Днїстер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Днїстер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Днїстер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Днїстра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті принимають полїси **»Днїстра«** при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через **»Днїстер«** — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Днїстер«** часть на рускі добродїйні цїли.

Аґенциї передає **»Днїстер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Днїстра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Днїстра«.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від I-го мая 1902.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова (приходить о годинї)
	6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Чорткова
	6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
	7·45	з Янова
	7·40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
	8·00	„ „ на дв. головний
	8·10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1.35	8·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	10·25	з Ряшова, Любачева
	11·55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
	1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
	1·23	з Янова
2·20		з Підволочиск, Копичинцїв на дв. Підз.
2·35		„ „ на дв. голов.
	3·14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.
	4·40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 – 30/9)
	5·11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	5·35	„ „ „ на дв. голов.
1·45	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
	5·50	з Кракова
Нїч		
	6·00	з Сокаля, Белзця і Любачева
	8·04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	9·12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
12·15	9·20	з Чернівцїв, Букарешту
	9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40	9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
2·31		
	10·03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
	10·20	„ „ „ на дв. голов.
	10·50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
	3·14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
	8·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова (відходить о годинї)
	6·25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·09	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
	6·35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·30	8·40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
2·55		
	9·00	до Лавочного, Хирова, Калуша
	9·15	до Янова
	9·50	до Белзця, Сокаля, Любачова
	10·30	до Чернівцїв, Потутор
	10·40	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
2·40	10·57	„ „ дв. гол.
	1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
	2·15	до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
	3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
	3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
	3·30	до Ряшева, Хирова, Любачева
Нїч		
	6·10	до Станиславова, Жидачева
12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30 цьвіт. 1903. щоденно
	6·35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	7·10	до Сокаля і Рави рускої
	8·16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	8·25	до Перемишля
	9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
	9·20	„ „ дв. Підзамче
	10·05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
2·51	10·30	до Іцкан, Чорткова
	11·00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·32	„ „ дв. Підзамче
	4·15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	5·50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білєти всякого рода і розклади їзди.

Складайте свої ощадности в Днїстрі!

Днїстер Товариство взаїмного кредиту, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою у Львові, Ринок ч. 10. дім »Просьвіти«

Днїстер принимає вкладки щадничі і опроцентовує їх по 4% від ста. Стан вкладок 31. грудня 1901 900.193 К 53 с. на 1.063 книжочках.

Днїстер удїляє своїм членам позичок на векслї і скрипти за інтабуляциєю або при відповідній поруцї на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрациї. Сплату позичок розкладає »Днїстер« догідно також до 10 лїт. Членом може бути тілько член обезпечений в »Днїстрі«, від огню. Удїл членьский виносить 50 К, вписове 2 К. Удїли вплачені по день 31. грудня 1901: 81.169 К 37 с. Членів було: 2.006. Стан позичок: 869.245 К 4 с.

Днїстер удїляє рікрічно з чистого зиску датки на публичні добродїйні рускі цїли — на церкви, бурси, школи і т. д. — До кінця року 1901 удїлено 8.840 К.

Інформаций в справах позичок удїляють аґенти і Дирекция.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.